

Το μέσο της σωτηρίας μας (Αρχιμανδρίτης Ιερώνυμος Νικολόπουλος, Α΄ Γραμματεύς - Πρακτικογράφος της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος)

[/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)



Καθώς προετοιμαζόμαστε να εορτάσουμε τη μεγάλη εορτή της Παγκοσμίου Υψώσεως του Τιμίου και Ζωοποιού Σταυρού, η οποία κατά τη λειτουργική παράδοση της Εκκλησίας μας φέρει τα ίσα προς την Αγία και Μεγάλη Παρασκευή -γι' αυτό και αυστηρή νηστεία-, το ευαγγελικό ανάγνωσμα της ημέρας μας υπενθυμίζει μια άλλη παράξενη ύψωση που είχε προηγηθεί και είχε λάβει χώρα στη μέση της ερήμου, αιώνες πριν, κατά την έξοδο του ισραηλιτικού λαού από τη δουλεία της Αιγύπτου. Τι είχε συμβεί;

Οι Ιουδαίοι, μη μπορώντας να περάσουν μέσα από το βασίλειο της Εδώμ, αναγκάστηκαν να κάνουν κύκλο για να το παρακάμψουν, μέσα από περιοχή άνυδρη και απaráκλητη. Κατά την προσφιλή τους τακτική, άρχισαν πάλι τον γογγυσμό και τη γκρίνια ενάντιόν του Μωυσή και εμμέσως εναντίον του Θεού, λέγοντας πως

τους έβγαλαν από την Αίγυπτο για ν' αφήσουν τα κόκαλά τους στην έρημο. Μάλιστα, ενώ είχαν ως τροφή το μάννα και επομένως οφθαλμοφανή την προστασία του Θεού, επέδειξαν μεγάλη αγνωμοσύνη χαρακτηρίζοντάς το άνοστο και ευτελή ουσία. Για τη συμπεριφορά τους αυτή ο Θεός επέτρεψε να εμφανιστούν δηλητηριώδη φίδια, τα οποία πολλούς οδήγησαν στον θάνατο. Οι Ισραηλίτες όμως, μετά από σαράντα χρόνια περιπλάνηση στην έρημο κι έχοντας εμπειρία της σχέσης τους με τον Θεό, ήξεραν τι έπρεπε να κάνουν για ν' αποτρέψουν την οργή του. Ζήτησαν το θείο έλεος και τότε ο Θεός έδωσε εντολή στον Μωυσή να κατασκευάσει ένα χάλκινο ομοίωμα φιδιού, να το τοποθετήσει οριζόντια σ' ένα στύλο και να υψώσει τον πρωτότυπο αυτό σταυρό στη μέση του στρατοπέδου. Όποιος Ισραηλίτης δεχόταν δάγκωμα φιδιού, το μόνο που είχε να κάνει ήταν να κοιτάξει με πίστη στον Θεό το υψωμένο χάλκινο φίδι, για να σωθεί και να επιβιώσει από το θανατηφόρο δάγκωμα. Δεν τους έσωζε το χάλκινο φίδι, αλλά η πίστη και η υπακοή τους προς τον Θεό.



Ο όφης, προτυπώση της ανθρώπινης φύσης

Γενικά στην Αγία Γραφή το φίδι θεωρείται προσωποποίηση του κακού. Τότε γιατί ο Θεός δίνει εντολή να υψωθεί χάλκινο φίδι στην έρημο; Το φίδι το ιοβόλο, με τα πλανερά του λόγια, οδήγησε τους πρωτοπλάστους στην πτώση κι επομένως δηλητηρίασε την ανθρώπινη φύση μας με την αμαρτία και τις συνέπειές της. Αντίθετα, το χάλκινο φίδι, χωρίς να έχει δηλητήριο, έσωζε τους ανθρώπους από τις συνέπειες της αμαρτίας τους. Ερμηνεύοντας οι Πατέρες, θα πούν πως κατά όμοιο τρόπο έπρεπε να βρεθεί ανθρώπινη φύση χωρίς αμαρτία, ώστε να υψωθεί για να σώσει όσους επέβλεπαν σε αυτήν. Και ο μόνος αναμάρτητος είναι ο Χριστός μας. Έπρεπε λοιπόν να υψωθεί στον Σταυρό, «αμαρτίας ιού ελεύθερος», για να μας λυτρώσει από το δηλητήριο της αμαρτίας και να προσπορίσει τα σωτήρια αποτελέσματα της αγιότητας σε όσους αποβλέπουν με πίστη προς Αυτόν.

Θα ερμηνεύσει ο ιερός Χρυσόστομος: «Και τότε θάνατο διέφευγαν οι Ιουδαίοι, αλλά τον πρόσκαιρο, ενώ τώρα όσοι πιστεύουν ξεφεύγουν τον αιώνιο θάνατο. Εκεί δαγκώματα φιδιών θεράπευε κρεμάμενος όφης, ενώ εδώ ο Εσταυρωμένος Ιησούς θεραπεύει τις πληγές του νοητού δράκοντος (του διαβόλου). Εκεί, όποιος κοίταζε με τους σωματικούς οφθαλμούς θεραπευόταν, εδώ όποιος βλέπει με τα μάτια της ψυχής πετά από πάνω του κάθε αμάρτημα. Φίδι δάγκωνε εκεί και φίδι θεράπευε, και εδώ θάνατος κατέλαβε (τον Εσταυρωμένο) και θάνατος (μας) έσωσε». Με άλλα λόγια, όπως το χάλκινο φίδι ήταν ομοίωμα των φιδιών χωρίς το δηλητηριό τους, έτσι και ο Χριστός μας, μέτοχος της ανθρώπινης φύσης, στερείται του «δηλητηρίου της αμαρτίας». Κι όπως οι δαγκωμένοι από τα φίδια, κοιτάζοντας το υψωμένο ομοίωμα σώζονταν, έτσι και όσοι εξουθενωμένοι από το δηλητήριο της αμαρτίας αποβλέπουν με πίστη στο Πάθος του Σωτήρα, υπερβαίνουν τον θάνατο και ζούν αιώνια.



Το «παράδοξό» της Υψώσεως του Τίμιου Σταυρού

Εάν υπάρχει τόσο ισχυρός συμβολισμός μεταξύ της ύψωσης του χάλκινου φιδιού και της Σταύρωσης του Χριστού, τότε γιατί ο Σταυρός που θα υψωθεί στην εορτή θα είναι χωρίς το Σώμα του Χριστού; Γιατί θα υψωθεί ο Σταυρός μόνος του χωρίς τον Εσταυρωμένο; Μόνο για λόγους ιστορικούς, επειδή έτσι υψώθηκε όταν βρέθηκε από την αγία Ελένη, ή όταν ανακτήθηκε από τον αυτοκράτορα Ηράκλειο μετά τη μόνη γνήσια σταυροφορία που γνώρισε η ιστορία ενάντιον των Περσών που τον είχαν αρπάξει;

Όχι. Ο λόγος για τον οποίο ο Σταυρός υψώνεται χωρίς Αυτόν που επάνω του υψώθηκε και πέθανε, είναι απλός. Και δεν είναι άλλος από το γεγονός ότι, αν και υψώθηκε επί του Σταυρού ο Χριστός, τα αποτελέσματα του Σταυρού στον Χριστό δεν ήταν μόνιμα. Με άλλα λόγια, το γεγονός του θανάτου του Χριστού επί του Σταυρού, όσα σωτήρια αποτελέσματα κι αν προσπόρισε στην ανθρωπότητα, δεν συγκρίνεται με τον θρίαμβο της Αναστάσεως. Και για την Εκκλησία, το προέχον και σημαντικό είναι να υπερτονισθεί η κυρίαρχη και πρώτη εορτή της, η Ανάσταση. Ο Σταυρός λοιπόν υψώνεται κενός, γιατί Εκείνος που έπαθε επάνω του ανέστη. Ο Σταυρός δεν υπάρχει και δεν τιμάται ως όργανο θανάτου, αλλά ως σύμβολο της Ανάστασης. Και η δύναμή του δεν οφείλεται μόνο στο ότι επάνω του έχυσε το αίμα Του ο Σωτήρας μας, αλλά κυρίως στο ότι επάνω του αποδείχτηκε κυρίαρχος της ζωής και του θανάτου, τόσο όταν αυτεξουσιως παρέδιδε το πνεύμα του, όσο και όταν μόνος του, με την Ανάστασή του, ανέτρεπε τα αποτελέσματα

του θανάτου, διασφαλίζοντάς μας την ελευθερία, τη σωτηρία, την αγιότητα.